

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku E. G. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
z udziałem zainteresowanej E. B. G.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 sierpnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...), uwzględniając apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w S., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 22 lipca 2014 r. i oddalił odwołanie od decyzji z dnia 11 lutego 2014 r., stwierdzającej, że E. G. K. nie podlega od dnia 1 lipca 2013 r. obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek E. B. G. Według ustaleń Sądu pierwszej instancji, E. G. K. rozpoczęła świadczenie pracy w dniu wskazanym w umowie z pracodawcą, tj. w dniu 1 lipca 2013 r., i została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych. Świadczyła pracę w czasie i miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, podpisywała swoją obecność w pracy na listach obecności, a za świadczoną pracę pobierała wynagrodzenie. Sytuacja ubezpieczonej i jej

aktywność zawodowa – jak przyjął Sąd – świadczyły o jej zaangażowaniu i chęci zatrudnienia bez przeszkód ze strony stanu zdrowia w przebiegu ciąży.

Sąd drugiej instancji nie podzielił tych ustaleń i wniosków, a w wyniku odmiennej oceny wiarygodności zarówno zeznań skarżącej, zainteresowanej pracodawczyni, jak i przesłuchiwanym w sprawie świadków, a także dokumentów, stwierdził, że odwołująca się nie udowodniła faktu wykonywania pracy na rzecz zainteresowanej E. B. G.

Skarga kasacyjna ubezpieczonej została oparta na podstawie naruszenia art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) w związku z art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., polegającego na uznaniu, że wnioskodawczyni nie podlega ubezpieczeniom społecznym „ze względu na to, że w czasie zawarcia umowy o pracę była w ciąży i wcześniej korzystała ze zwolnienia lekarskiego i dlatego z góry strony umowy zakładały, iż pracownica nie będzie wykonywała umowy o pracę, co narusza zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, która to zasada obejmuje także przymiot macierzyństwa i pozostawania przez pracownicę w ciąży, podczas gdy należało uznać, że fakt pozostawania w ciąży w momencie zawierania umowy o pracę i uprzednie korzystanie ze zwolnienia lekarskiego nie ma wpływu na zamiar stron w realizowaniu tej umowy”.

Wskazując na naruszenie art. 22 § 1 i art. 18 § 1 k.p. w związku z art. 83 § 1 i art. 351¹ k.c. w związku z art. 300 k.p., zarzuciła ich „błędą wykładnię polegającą na uznaniu, że do elementów oceny ewentualnej pozorności umowy o pracę należą określone w niej wynagrodzenie oraz fakt podania w umowie kwoty netto wynagrodzenia, a także racjonalność zatrudnienia kobiety w ciąży, która korzystała wcześniej ze zwolnienia lekarskiego, materializującą się w uznaniu, że płatnik składek NZOZ E. B. G. w B. zawarł z wnioskodawczynią fikcyjną umowę o pracę z uwagi na fakt, iż zachowanie pracodawcy ze względu na zbyt wysokie wynagrodzenie i podanie w umowie o pracę kwoty netto wynagrodzenia oraz zatrudnienie kobiety w ciąży korzystającej wcześniej ze zwolnienia lekarskiego nie spełniało przesłanki racjonalności w obrocie gospodarczym i należało dokonać oceny tych elementów pod kątem ewentualnej pozorności oświadczenia woli, podczas gdy należało uznać, że z zasady swobody umów i zasady godziwego

wynagrodzenia pracownika wynika, iż zawarcie umowy o pracę z określonym w niej choćby wysokim wynagrodzeniem, podaniem w umowie kwoty netto wynagrodzenia oraz zawarcie umowy o pracę z kobietą w ciąży, która korzystała wcześniej ze zwolnienia lekarskiego nie sprzeciwiają się właściwości stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego”.

W ramach drugiej podstawy kasacyjnej skarżąca zarzuciła naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez brak uzasadnienia podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne:

„1. Czy na gruncie art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 83 § 1 k.c., w związku z art. 300 k.p. dopuszczalne jest w postępowaniu o ustalenie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego badanie zamiaru wykonywania umowy o pracę z wykorzystaniem kryterium płci, macierzyństwa i pozostawania pracownicy w ciąży,

2. Czy w zakresie pojęcia «płeć» jako cechy prawnie chronionej przed nierównym traktowaniem w rozumieniu art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zawiera się pojęcie macierzyństwa i/lub pozostawania przez pracownicę w ciąży?,

3. Czy na podstawie art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. do elementów oceny ewentualnej pozorności umowy o pracę, łącznie lub z osobna, należą w szczególności wysokość ustalonego w niej wynagrodzenia, fakt określenia w umowie o pracę wynagrodzenia kwotą netto, zatrudnienie pracownicy w ciąży oraz korzystanie uprzednio przez pracownicę w ciąży ze zwolnienia lekarskiego?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania albo gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W orzecznictwie Sąd Najwyższego wielokrotnie wskazano, że istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinno dotyczyć kwestii prawnych budzących rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości, tak aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu. Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć więc charakter istotny i ściśle jurydyczny, czyli oderwany od kontrowersji dotyczących dokonanych w sprawie ustaleń lub oceny dowodów, a problem przedstawiony jako przyczyna kasacyjna nie może sprowadzać się do zwykłej wykładni i stosowania prawa ani – oczywiście – do wątpliwości skarżącego odnośnie do prawidłowości rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2009 r., III UK 90/08 i III UK 91/08, niepubl. oraz z dnia 8 września 2008 r., III UK 52/08 i III UK 55/08, niepubl.). W związku z tym konieczne jest sformułowanie w uzasadnieniu wniosku istotnych wątpliwości, których wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale również dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, w powiązaniu i na tle konkretnych przepisów prawnych. Wymagane jest także uzasadnienie tej przyczyny kasacyjnej w sposób zbliżony do obowiązującego przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.).

W sprawie niniejszej postawiono wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania ze wskazaniem na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jednakże sformułowano w nim zagadnienie, które nie ma waloru zagadnienia prawnego. Kwalifikacja umowy stron nie budzi kontrowersji ani rozbieżnych ocen w świetle dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 *in fine* oraz art. 398³ § 3 k.p.c.).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).